

מדריך הזכויות, המענים והליווי לאם המטפלת בפצועי צה"ל, כוחות הביטחון ונפגעי איבה

מטעם עמותת "אופק לחיים" - לזכרו של אופק טאוב ז"ל

מהדורה: ספטמבר 2026

ניצוד להשתמש במדריך

המדריך מרכז את כל הזכויות שהאם יכולה לממש בפועל, דרך מי מממשים אותן, ומה מגישים. השורה התחתונה: אין "קצבת אם", אבל יש סל רחב של מימונים והחזרים שעוברים דרך תיק הפצוע – ומי שמנהלת את התיק מממשת אותם.

למי מיועד המדריך

- אמהות (ובני משפחה מדרגה ראשונה) של פצועי צה"ל, משרתי מילואים ואנשי כוחות הביטחון.
- אמהות של נפגעי פעולות איבה אזרחיים.
- אמהות של פצועים שעדיין בהליך הכרה, כולל פצועי מלחמת "חרבות ברזל".

מבנה המדריך

חלק	תוכן	מתי לפתוח
א'	פתח דבר	בתחילת הדרך
ב'	מפת מסלולי ההכרה	כדי לדעת איזה גוף מטפל בבן/בתך
ג'	זכויות באגף השיקום (משרד הביטחון)	פצועי צה"ל, מילואים וכוחות ביטחון
ד'	זכויות בביטוח לאומי	נפגעי פעולות איבה
ה'	תעסוקה, מס, רשות מקומית ודיור	לכל האמהות, בכל מסלול
ו'	פרוטוקול פעולה צעד-אחר-צעד	כשמתחילים לפעול, כולל נוסחי פנייה
ז'	ספר טלפונים	בכל שלב

הבהרה חשובה

- המידע נבדק מול אתרי אגף השיקום, המוסד לביטוח לאומי, משרדי הממשלה ואתר "כל זכות" בספטמבר 2026. סכומים ותנאים מתעדכנים מעת לעת – יש לאמת מול הגוף המטפל לפני הגשה.
- המדריך אינו ייעוץ משפטי. בהחלטות מהותיות (ערר, תביעה, התפטרות) מומלץ להיוועץ בעורך דין או בארגון מלווה.
- נוסח המדריך פונה לאם, אך רוב הזכויות חלות גם על האב ועל בני משפחה נוספים כמפורט בכל סעיף.

עו"ס אורי שוקרון
מנכ"לית עמותת "אופק לחיים"

אמא יקרה,

ברגע שבו קיבלת את ההודעה על פציעת בנך או בתך, התחלף לך תפקיד. אף אחד לא שאל אותך אם את מוכנה, ואף אחד לא הסביר לך מה הוא כולל. מאותו רגע את לא רק אמא. את מטפלת עיקרית, מתאמת רפואית, נציגת המשפחה מול המערכת, מנהלת התיק, ולעתים גם המחסום הרגשי של כל הבית. בעולם קוראים לזה Caregiver. אנחנו קוראים לזה ניהול מערכה.

במערכה הזו יש עובדה שאנחנו רואים שוב ושוב: הפצוע משתקם טוב יותר כשמי שלצידו עומדת יציבה. אמא שישנה, אוכלת, מקבלת טיפול רגשי ויודעת מה מגיע לה היא תנאי לשיקום – לא מותרות. לכן המדריך הזה עוסק בך: במה מגיע לך, מי ממך, איך מגישים ומה עושים כשאומרים לך לא.

אני יודעת שחלק מהעומס שלך אינו נראה לאיש. הלילות לצד מיטת האשפוז, הימים שלקחת מהעבודה, הטפסים, ההמתנה להחלטה, והעייפות שאין לה סעיף בשום טופס. הקושי הזה אמיתי, והוא לא מעיד על חולשה. הוא מעיד על עומס שאף אחד לא אמור לשאת לבד.

עמותת "אופק לחיים", שקמה לזכרו של אופק טאוב ז"ל, מלווה פצועים ומשפחות במסע החזרה לחיים: מול אגף השיקום והביטוח הלאומי, בוועדות רפואיות ובעררים, בסדנאות חוסן ובחזרה לתעסוקה. החזון שלנו פשוט: אף משפחה לא תניווט לבד בין המשרדים, ואף זכות לא תישאר על השולחן רק כי לא היה מי שיספר עליה. אנחנו כאן כעוגן קבוע – לא לשבוע הראשון, אלא לכל הדרך.

השתמשי במדריך ככלי עבודה. סמני בו, צלמי אותו, העתיקי ממנו נוסחים. וכשתרגישי שהמערכת גדולה מדי – פני אלינו. לא תעשי את זה לבד.

בהערכה ובהתחייבות,

עו"ס אורי שוקרון

מנכ"לית עמותת "אופק לחיים" – לזכרו של אופק טאוב ז"ל

חלק ב': מפת מסלולי ההכרה והבסיס החוקי

השאלה הראשונה שקובעת את כל השאר: מי הגוף המטפל בפצוע. הגוף נקבע לפי מעמד הפצוע בעת הפגיעה (משרת או אזרח), ולא לפי סוג הפגיעה.

תרשים זרימה: איזה גוף מטפל?

- האם הפצוע נפגע במהלך שירות סדיר, מילואים, קבע, משטרה, משמר הגבול, שב"ס או שב"כ, והפגיעה קשורה לשירות?
← **כן**: אגף השיקום במשרד הביטחון (חלק ג').
- לא – האם נפגע כאזרח בפעולת טרור או מלחמה (ירי, טיל, חדירה, פיגוע)? ← **כן**: המוסד לביטוח לאומי, אגף נפגעי פעולות איבה (חלק ד').
- ההכרה עדיין לא הסתיימה? ← הזכויות המוקדמות חלות כבר עכשיו (סעיף 3 להלן). אין להמתין לאחוזי נכות.

טבלת השוואה נורמטיבית

מסלול	החוק	הגוף המטפל	מי מכריע בהכרה	קשר ראשון
1. פצועי צה"ל, מילואים וכוחות הביטחון	חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1959; ולשוטרים ולסוהרים גם חוק המשטרה (נכים ונספים) וחוק שירות בתי הסוהר (נכים ונספים), תשמ"א-1981	אגף השיקום, משרד הביטחון	קצין התגמולים (קשר לשירות); וועדה רפואית (אחוזי נכות)	*6500, *8150 (פצועי חרבות ברזל)
2. נפגעי פעולות איבה אזרחיים	חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תשל-1970	המוסד לביטוח לאומי	הרשות המאשרת במשרד הביטחון (הכרה כפעולת איבה); וועדה רפואית של ביטוח לאומי	*6050, 02-6269999
3. פצוע בהליך הכרה	אותם חוקים כמו בשורות 1-2	אותו גוף	בפצועי חרבות ברזל: הכרה עקרונית במסלול מהיר	נציג אגף השיקום בבית החולים / עובד/ת שיקום בביטוח לאומי
4. שכול (לא פציעה)	חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"י-1950	אגף משפחות והנצחה, משרד הביטחון	אינו רלוונטי למדריך זה	-

הזכויות המוקדמות של פצוע בהליך הכרה

פצועי חרבות ברזל (אגף השיקום)

- מימון טיפול רפואי מתחילת התהליך והכרה עקרונית במסלול מהיר.
- טיפול נפשי לפצוע גם אם התביעה הוגשה על פציעה גופנית בלבד.
- עוד לפני קביעת אחוזי נכות: ימי מחלה ואובדן הכנסה, סיוע למשפחה באשפוז, התאמת דיור, שכירת רכב ותג חניה זמני.
- באשפוז: תשלום חודשי לפצוע, מקדמה על חשבון תגמולים, הסעות, ונופש החלמה לאחר השחרור.
- טיפול רגשי לבני המשפחה (כולל האם) מרגע שהבקשה אושרה באופן עקרוני (פירוט בחלק ג').
- ניתן לבקש ועדה רפואית מוקדמת. שים לב: תוצאה של 19% ומטה מעבירה את הטיפול לקופת החולים.

- מועד להגשת תביעת הכרה: עד 3 שנים מהשחרור.

נפגעי איבה (ביטוח לאומי)

- מקדמות על חשבון התגמול, המקוזזות בהמשך.
- תגמול בתקופת טיפול רפואי (תט"ר) כל עוד הפצוע אינו מסוגל לעבוד. למי שאין לו הכנסה: 7,567 ₪ בחודש, או 9,812 ₪ עם ילדים מתחת לגיל 21 (עדכון ינואר 2026). התביעה בטופס T571, תוך שנה.
- בקשה להכרה בפגיעת איבה: תוך שנה מיום הפגיעה.
- החזר הוצאות אשפוז למשפחה וליווי עובד/ת שיקום כבר בימי האשפוז הראשונים.

פגיעה אינה שכול: הבחנה מחייבת

- זכויות שכול נקבעות בחוק משפחות חיילים שנספו במערכה וחלות רק על משפחות שיקירן נפל. הן אינן חלות על משפחות פצועים.
- "יד לבנים" משרתת משפחות שכולות בלבד. פנייה אליה בנושא פגיעה תבזבז זמן.
- ארגונים ומדריכים שמערבבים את שני העולמות יוצרים ציפיות שגויות. בדקי תמיד את קהל היעד של הגוף.
- נקודת מעבר אחת קיימת: כאשר נכה צה"ל נפטר מסיבה הקשורה לנכותו, או שהיה בעל נכות מיוחדת 100%+, המשפחה עשויה להיות מוכרת כמשפחה שכולה. הגשה תוך שנה מהפטירה מזכה בתוקף רטרואקטיבי.

עיקרון היסוד התקציבי: אין "קצבת אם"

לא משרד הביטחון ולא הביטוח הלאומי משלמים קצבה חודשית עצמאית להורה של פצוע בוגר. כל הכסף לאם עובר באחד מחמישה ערוצים, וכולם מותנים בתיק הפצוע:

ערוץ	מה מקבלת האם בפועל	תנאי מפתח
טיפול נפשי	מימון טיפול שבועי לאם	סוג הפגיעה ואחוזי הנכות של הפצוע
אשפוז	נסיעות, כלכלה, לינה ושיפוי ימי עבודה	אשפוז של 24 שעות ומעלה
סיעוד / ליווי	שכר כמלווה דרך חברת סיעוד	שעות ליווי שאושרו לפצוע
מעטפת משפחתית	קבוצות תמיכה, חונכות לנכדים, ליווי	אחוזי נכות וסוג פגיעה
זכויות אזרחיות	ימי מחלה, נקודות זיכוי, זכות עבודה	מוגבלות מוכחת של הבן/הבת (חלק ה')

שורה תחתונה: המפתח לזכויות האם הוא תיק מסודר של הפצוע. כל עיכוב בהכרה שלו מעכב גם את הסיוע לאם.

חלק ג': מעטפת הזכויות של האם באגף השיקום (משרד הביטחון)

אגף השיקום מממן לאם חמישה סוגי סיוע: טיפול נפשי, הוצאות אשפוז, שכר כמלווה, מעטפת משפחתית ומענה חירום. כל הסכומים בפרק זה לפי אתר אגף השיקום נכון לספטמבר 2026.

1. מימון טיפול נפשי ורגשי לאם

תנאי סף (מספיק אחד מהם)

מצב הפצוע	זכאות האם	מי עוד זכאי
נכות 20% ומעלה, והוכר על פוסט טראומה, פגיעה נפשית או פגיעת ראש	כן	בן/בת זוג, ילדים בני 7 עד 30
נכות 10% ומעלה באותן פגיעות, אם ההכרה ניתנה לפני 1996	כן	כן
דרגת נכות מיוחדת +100% (כל סוג פגיעה)	כן	כן
פצוע חרבות ברזל שבקשתו אושרה באופן עקרוני (מכתב ההכרה מציין את זכאות המשפחה)	כן	בן/בת זוג, ילדים 7-30, אחים ואחיות 7-18 (אחים - רק במכונים שבהסדר)

- חייל בודד ללא משפחה בארץ יכול לבקש מעובד/ת השיקום להעביר את הזכות ל"אדם משמעותי".

היקף הטיפול

מסלול	תדירות	מספר מפגשים	משך
משפחות פצועי חרבות ברזל	פעם בשבוע; פרטני, זוגי, משפחתי או קבוצתי	12 מפגשים, ולפי הצורך עוד 12	כל עוד מעמד ההכרה לא השתנה, עד שנה מיום ההכרה
משפחות נכים מוכרים	60 דקות בשבוע	ללא תקרה שנתית מפורסמת	רציף; עד 2 שעות בשבוע ל-3 חודשים במשבר או בטיפול מוגבר, בהמלצת המטפל

מסלול א' - מכונים בהסדר (ללא תשלום מראש)

- המרכז לאבחון וטיפול
- מכון אלה להתמודדות נפשית עם אובדן
- מכון אשחר
- מכון שי
- מכון ת.ל.מ.
- נט"ל - נפגעי טראומה על רקע לאומי

מגיעים עם צילום תעודת זהות כולל ספח. אגף השיקום משלם ישירות למכון. זהו המסלול המומלץ למי שאין לה מטפל קבוע ולמי שתזרים המזומנים שלה מוגבל.

מסלול ב' - מטפל פרטי והחזר כספי

- תקרת ההחזר: 328 ש"ח למפגש ללא מע"מ, או 384 ש"ח כולל מע"מ. עלות מעבר לתקרה חלה על האם.

- המטפל חייב להיות מוסמך מטעם משרד הבריאות או משרד הרווחה, ואחד מאלה:
- פסיכולוג/ית מומחה.
- עובד/ת סוציאלי/ת בעל/ת תואר שני.
- מטפל/ת באומנויות בעל/ת תואר שני בתחום.
- פסיכיאטר/ית העוסק/ת בפסיכותרפיה.
- אגף השיקום ממליץ על בוגרי בית ספר לפסיכותרפיה בקרב מטפלים שאינם פסיכולוגים.
- באסטרטגיית תזרים: האם משלמת למטפל, ומגישה קבלה רק אחרי שהמפגש התקיים.

פריטי חובה בחשבונית/קבלה (חסר פריט - הבקשה תוחזר)

- שם ומספר תעודת זהות של המטופלת (האם).
- שם המטפל/ת ותחום ההתמחות.
- מספר עוסק של המטפל/ת.
- תאריך הטיפול.
- סוג הטיפול: פרטני, זוגי או משפחתי.
- הסכום ששולם.

נוהל הגשה

1. בהגשה הראשונה בלבד: מצרפים צילום ספח תעודת זהות שבו מופיעים הפצוע ובן המשפחה, ואת טופס "החזר הוצאות טיפול נפשי לבני משפחה" מאתר אגף השיקום.
2. הגשה באחד משלושה ערוצים: - האזור האישי: myshikum.mod.gov.il - דוא"ל: shikum_mokedtipulim@mod.gov.il - דואר: מוקד החזר הוצאות טיפולים נפשיים, ז'בוטינסקי 94, פתח תקווה
3. מומלץ להגיש ריכוז חודשי של כל הקבלות, ולשמור צילום של כל הגשה.

2. זכויות בעת אשפוז הפצוע

הגדרה: שהייה של 24 שעות ומעלה בבית חולים, במחלקה פסיכיאטרית או בבית מאזן. חל על משפחות נכים מוכרים ועל משפחות פצועים בהליך הכרה. בני משפחה זכאים: הורים, בן/בת זוג, ילדים, אחים עד גיל 18.

רכיב	סכום / היקף	תנאים
נסיעות וכלכלה	380 ש"ח ליום אשפוז, או 11,570 ש"ח לחודש מלא	תשלום גלובלי שמחליף החזר נפרד על נסיעות ואש"ל
לינה סמוך לבית החולים	מלון בהסדר דרך אשת הקשר במחוז, או החזר עד 483 ש"ח ללילה לאדם	באשפוז בבית חולים כללי בלבד (לא בבית מאזן ולא במחלקה פסיכיאטרית)
חניה	החזר הוצאות חניה	לפי קבלות; לאמת מול נציגת המחוז
שיפוי אובדן ימי עבודה	לבן משפחה אחד (במקרים חריגים - שניים), עד 3 חודשים	מתמשך עד 90 יום לאחר השחרור אם האשפוז נמשך 30 יום ומעלה בבית חולים כללי, או 14 יום ומעלה בפסיכיאטריה או בבית מאזן

מסמכים לשיפוי ימי עבודה (להכין מראש)

- אישור מעסיק שהאם נעדרה מהעבודה ללא תשלום.
- הצהרה אישית של האם.

- מכתב ממנהל/ת המחלקה שנוכחותה לצד הפצוע חיונית.
- אישור מעסיק בעניין זיקוי ימי מחלה או חופשה.

מי משלם ולאן הכסף מועבר

- בשירות חובה או מילואים: צה"ל משלם בתחילה, ואגף השיקום לאחר השחרור מהשירות.
- בשירות קבע: צה"ל. כוחות ביטחון אחרים: אגף השיקום.
- התשלום מועבר לחשבון הבנק של הפצוע. כדי שהכסף יגיע לאדם, יש למסור לאשת הקשר במחוז פרטי חשבון אחר.
- כל מאושפז מעל 24 שעות מקבל נציגה אישית במחוז, שמרכזת את הקשר עם המשפחה ואת התשלומים. בקשי את שמה ואת מספרה ביום הראשון.

3. מלווה בשכר וסיוע סיעודי

- **זכאות:** כל פצוע שזקוק לעזרה בפעולות יומיות בסיסיות בשל הפגיעה המוכרת (או זו שבהליך הכרה, אם אושר טיפול רפואי). הזכאות אינה מותנית ב-100%.
- **קביעת השעות:** רופא המחוז קובע מספר שעות לאחר הערכת תפקוד יומיומי (ADL).
- **שעות אוטומטיות בנכות מיוחדת +100%:** שיתוק ארבע גפיים – 24 שעות בימה; שיתוק שתי גפיים מעל גיל 50 – 8 שעות בימה; עיוורון מעל גיל 50 – 120 שעות בחודש.
- **קיצוץ:** על כל 4 שעות ליווי מקוזזים 7.5% מתגמול עזרת הזולת של הפצוע.
- **שני מסלולי העסקה:** דרך חברת סיעוד בהסדר, או העסקה ישירה בסיוע כספי של האגף.
- **האם כמלווה בשכר:** אפשרי במסלול חברת הסיעוד, בתנאים הבאים: גיל 21 ומעלה; עד 12 שעות עבודה בימה; חתימה על חוזה עבודה עם חברה בהסדר. לגבי מסלול ההעסקה הישירה – יש לברר מול עובד/ת השיקום.
- **שורה תחתונה:** אם האם מלווה בפועל שעות רבות, רישומה כמלווה בשכר הופך עבודה שקופה להכנסה מסודרת, כולל זכויות סוציאליות.

4. מעטפת משפחתית מורחבת

שירות	למי	תנאים והיקף
קבוצות תמיכה להורים	הורים לנכי צה"ל (וקבוצות נפרדות לבני זוג ולילדים)	בכל מחוז; הרשמה דרך רכזת הקבוצות במחוז או עובד/ת השיקום
חונכות לילדי הפצוע (נכדי האם)	ילדים בני 5-18 של נכה עם 20% ומעלה (10% אם הוכר לפני 1996) בפוסט טראומה, פגיעה נפשית או פגיעת ראש	4 שעות בשבוע בשני מפגשים, דרך חברות בהסדר
מימון לימודים גבוהים לילדי הפצוע	ילדים עד גיל 30 של נכה עם 20% ומעלה (10% אם הוכר עד 31.12.1995)	40% משכר הלימוד בפועל, עד 40% מהתעריף שקבעה מל"ג; פעם אחת לכל ילד, 3 שנים (4 לתואר בן 4 שנים)
חמי מרפא ונופש טיפולי	זכות של הפצוע	שהיית מלווה ממומנת רק במקרים מוגדרים: גיל +65, גיל +50 עם פגיעות מסוימות, פגיעות מסוימות ב-100%, או צורך רפואי. המלווה אינו מקבל שכר
תוכנית תל"ם – ליווי אישי	פצועי חרבות ברזל ומשפחותיהם	קצין/ת מלווה מוכשר/ת לתקופה של כשנה, כולל ביקור בית כפעם בחודש

5. מענה חירום למשבר נפשי

- קו "נפש אחת" 8944*: פעיל 24/7, גם עבור בני המשפחה. מופעל על ידי אגף השיקום, והמענה ניתן על ידי אנשי מקצוע ומתנדבים של עמותת נט"ל. אפשר לפנות באנונימיות, ללא אישורים.
- **צוות התערבות לתמיכה נפשית בשעת משבר:** עובדים סוציאליים ופסיכולוגים שמגיעים עד הבית, בכל הארץ, 24/7.
- הפעלה: דרך 8944*, 8150* או צוות המחוז.
- תנאי: הסכמת הפצוע. הצוות נותן מענה משבר חד-פעמי, לא טיפול שוטף.
- **היחידה לתגובות קרב:** 03-6401400.
- **סכנה מיידית לחיים:** מד"א 101 או משטרה 100 – לפני כל קו אחר.

חלק ד': מעטפת הזכויות במוסד לביטוח לאומי (נפגעי איבה)

אם לנפגע/ת פעולת איבה זכאית לשלושה רכיבים: טיפול רגשי שבועי, החזר הוצאות בתקופת האשפוז, וליווי של עובד/ת שיקום. הגוף המטפל הוא אגף נפגעי פעולות איבה ומחלקת השיקום בסניף המגורים.

1. מימון טיפול רגשי לאם

תנאי סף

מסלול	תנאי לגבי הנפגע/ת	בני משפחה זכאים
רפורמת "נפש אחת" (המסלול העדכני)	מקבל/ת תגמול חודשי, והוכרה נכות של 20% ומעלה בשל פוסט טראומה, פגיעה נפשית או פגיעת ראש	הורים, בני/בנות זוג, ילדים בני 7-30; במקרים חריגים – קרוב אחר
מסלול הטיפול הפסיכולוגי הכללי	נכות של 50% ומעלה (כל פגיעה), או 20% ומעלה בפגיעת ראש או נפש; בתנאי שהטיפול יסייע לתפקוד ההורה	בני זוג והורים

היקף והחזר

- שעת טיפול אחת בשבוע. במשבר ניתן לאשר שתי שעות בשבוע לתקופה של 3 חודשים.
- החזר עד 384 ש"ל לפגישה כולל מע"מ (328 ש"ל ללא מע"מ). לא פורסמה תקרת מפגשים שנתית.
- מטפל/ת מוסמך/ת: פסיכולוג/ית, עובד/ת סוציאלי/ת בעל/ת תואר שני, או פסיכיאטר/ית הנותן/ת פסיכותרפיה.
- שיטה: האם משלמת למטפל ומגישה קבלות בטופס מקוון 2726 באתר הביטוח הלאומי.
- מוקד מידע לרפורמת "נפש אחת": 03-5127118, ימים א'-ה'. זהו קו מידע ולא ערוץ הגשה.

2. החזר הוצאות אשפוז לבני משפחה מדרגה ראשונה

מי זכאי: בן/בת זוג, הורה, ילד, אח/אחות – מעל גיל 18. הזכות חלה במפורש גם על הורים של נפגעים בוגרים.

מה מכוסה

- אובדן הכנסה בתקופת האשפוז (לבן משפחה אחד).
- הוצאות מחיה בבית החולים.
- נסיעות ולינה (למי שמתגורר/ת רחוק).
- חניה ושיחות טלפון נייד.
- בייביסיטר לילדים מתחת לגיל 14 והשכרת טלוויזיה.
- מענה למצבים מיוחדים, לפי החלטת עובד/ת השיקום.

קנה המידה נקבע לפי חומרת הפגיעה והמצב המשפחתי

חומרת פגיעה	בני משפחה מכוסים	ביקורים בשבוע	לינה	אובדן ימי עבודה
קשה	עד 6	עד 7 לכל אחד	עד 3 בני משפחה	כן
קלה	3	2	לא	לא

סכומים לפי פריט אינם מפורסמים. ההחזר מטופל על ידי עובד/ת השיקום – שמרי כל קבלה.

3. עובד/ת שיקום ייעודי/ת וקבוצות תמיכה

- עובדי השיקום מגיעים לבתי החולים, יוצרים קשר עם הנפגע ועם המשפחה, ומטפלים בהחזר ההוצאות. פנייה למחלקת השיקום בסניף המגורים.
- קבוצות תמיכה מונחות על ידי עובדים סוציאליים של אגף השיקום: קבוצות ארוכות טווח, סדנאות קצרות, מפגשים פתוחים וחוות טיפוליות. קבוצה ייעודית להורי פצועים אינה מובטחת – בקשי מעובד/ת השיקום שיבוץ בקבוצה מתאימה.
- קו תמיכה 24/7 לפוסט טראומה (בשיתוף נט"ל): 1-800-363-363 או *3362, שלוחה 2.

4. עררים בביטוח לאומי

החלטה	לאן מגישים	מועד
סירוב להכיר בפגיעה כפעולת איבה	ועדת עררים (ההחלטה סופית)	תוך חודשיים
אחוזי נכות	ועדה רפואית לעררים	תוך 60 יום
החלטת הוועדה לעררים	בית הדין האזורי לעבודה, בשאלות משפטיות בלבד	תוך 60 יום

חלק ה': תעסוקה, מיסוי, ביטחון סוציאלי ומעטפת עירונית

הזכויות בפרק זה חלות בכל מסלול הכרה, ורובן אינן תלויות באחוזי נכות. הן מומשות מול המעסיק, רשות המסים והרשות המקומית.

1. דיני עבודה

ימי מחלה לצורך סיוע לבן/בת עם מוגבלות - חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד), סעיפים 11 ו-10

פרמטר	ההסדר
היקף	עד 18 ימים בשנה, על חשבון ימי מחלה או חופשה (לבחירת האם), בתשלום מלא מהיום הראשון
תוספת	עד 52 שעות בשנה בתשלום המעסיק, ללא ניצול ימי מחלה או חופשה
הכפלה	36 ימים ו-104 שעות - להורה יחידני, להורה עם חזקה בלעדית, או כשבן/בת הזוג אינו מנצל את הזכות
גיל הילד	בכל גיל - חל גם על בן/בת בוגר/ת
תנאים	שנת עבודה אצל אותו מעסיק; מוגבלות צפויה של 60 יום לפחות שמגבילה מהותית תחום חיים מרכזי; מכתב רופא על המוגבלות ועל הצורך בעזרה אישית של האם. אין דרישה לקצבת נכות
הגנה	אסור לפטר עובדת בזמן שהיא מנצלת ימים אלה

זכות עבודה לבן משפחה - חוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה), תש"ט-1949, פרק שלישי (סעיפים 14-18)

- מהות:** כאשר חייל הפך ל"נכה מלחמה" - כשיר העבודה שלו נפגע באופן מהותי בשל פציעה בשירות - המעסיק שלו חייב להעסיק בן משפחה אחד במקומו.
- בן משפחה:** בן/בת זוג, ילדים תלויים והורים.
- תנאים:**
 - החייל היה עובד קבוע אצל המעסיק ערב הגיוס או במהלך שירות המילואים.
 - בן המשפחה מתאים לתפקיד של החייל או לתפקיד פנוי אחר.
 - הבקשה מוגשת תוך 3 חודשים מהשחרור.
 - החובה פוקעת אם החייל קיבל פיצויי פיטורים.
 - אם כמה קרובים מבקשים, שירות התעסוקה מכריע.
 - שורה תחתונה:** זהו חוק ותיק שנעשה בו שימוש נדיר. לפני הפעלתו יש להיוועץ בעורך דין דיני עבודה.

הגנות מפני פיטורין - תמונת מצב

- נכון לספטמבר 2026 לא קיימת הגנה ייעודית מפני פיטורים להורים של פצועים. הוראות השעה של חרבות ברזל מגנות על משפחות חטופים, נעדרים ונפלים, ועל בני זוג של משרתי מילואים.
- ההגנות הקיימות לאם:
- איסור פיטורים בזמן ניצול ימי המחלה לסיוע לילד עם מוגבלות (לעיל).
- התפטרות עם פיצויי פיטורים בשל מצב בריאותו של בן משפחה: שנת עבודה לפחות, אישור רפואי, והוכחה שמצב הילד היה הסיבה העיקרית להתפטרות.

- שיפוי אובדן ימי עבודה בזמן אשפוז – דרך אגף השיקום (חלק ג') או הביטוח הלאומי (חלק ד').
- המלצה: לתעד בכתב כל היעדרות ואת סיבתה, ולפנות לייעוץ משפטי לפני חתימה על הסכם סיום העסקה.

2. מיסוי – פקודת מס הכנסה, סעיף 45

- **ההטבה:** 2 נקודות זיכוי להורה אחד בגין ילד "נטול יכולת".
- **ילד בוגר:** זכאי אם הוכרה נכות קבועה, הילד "סמוך על שולחן ההורים", והכנסתו (ושל בן/בת זוגו) נמוכה מהתקרה שבתקנות.
- **אישור הנכות:** נכות של 74% ומעלה בביטוח לאומי מתקבלת אוטומטית. בנכות שנקבעה במשרד הביטחון מגישים מסמכים רפואיים לרשות המסים לבחינה.
- **טופס:** 116א – בקשה לנקודות זיכוי בגין קרוב נטול יכולת.
- **רטראקטיביות:** ניתן לתבוע עד 6 שנים אחורה.

3. רשות מקומית – ארנונה ורווחה

הנחת ארנונה (תקנות הסדרים במשק המדינה (הנחה מארנונה))

קבוצה	שיעור הנחה	שטח מקסימלי
נכה צה"ל / נפגע איבה עם 10% נכות ומעלה (או מקבל מענק חד-פעמי)	66.66%	70 מ"ר ל-4-1 נפשות; 90 מ"ר ל-5 נפשות ומעלה
נכות מיוחדת +100%	החזר נוסף של 40% מהיתרה לאחר ההנחה	כנ"ל

- **כלל המחזיק:** ההנחה ניתנת למי שרשום כמחזיק הנכס. אם הפצוע גר בבית האם ואינו רשום כמחזיק, ההנחה לא תחול אוטומטית.
- **פעולה מעשית:** לבקש מהעירייה לרשום את הפצוע כמחזיק או כמחזיק נוסף. הנוהל משתנה בין רשויות.
- **כלל הנחה אחת:** לכל נכס ניתנת הנחה אחת בלבד – הגבוהה מבין הזכאויות.

רווחה מקומית

- מחלקת הרווחה ברשות: עו"ס משפחה לליווי, מיצוי זכויות וסיוע חירום לפי הצורך.
- מוקד הרווחה 118: 24/7, בעברית, ערבית, אמהרית, רוסית, אנגלית וצרפתית; ווטסאפ 050-2270118.
- למטפלים עיקריים אין תוכנית ממליתית מעוגנת בחוק. המענה הייעודי ניתן על ידי הארגון Caregivers Israel (חלק ז') ותוכניות עירוניות מקומיות – יש לברר מול מחלקת הרווחה.

4. דיור והתאמת הבית

זכות	גוף	תנאים וסכומים (2025)
מענק התאמת דירה	אגף השיקום	עד 45,839 ש"ח בנכות 10%-49%; עד 57,629 ש"ח ב-50% ומעלה (וב-35% ומעלה בפגיעות רגל, ראש או פוסט טראומה)

זכות	גוף	תנאים וסכומים (2025)
התאמת בית ההורים	אגף השיקום	נכות מיוחדת +100% וכיסא גלגלים: עד 330,444 ₪ לבית ההורים שבו הפצוע גר, או עד 32,582 ₪ להתאמת בית ההורים לביקורים. מגורים אצל ההורים מחייבים התחייבות לשנתיים לפחות
השתתפות בשכר דירה	אגף השיקום	נכות 50% ומעלה, ללא דירה בבעלות ב-10 השנים האחרונות או עם דירה לא מתאימה: כ-2,826 ₪ עד 9,179 ₪ בחודש, עד 6 שנים
סיוע בשכר דירה ממשרד הבינוי והשיכון	משרד הבינוי והשיכון	מיועד למקבלי קצבת נכות כללית של ביטוח לאומי בשיעור 75% ומעלה. נכי צה"ל ונפגעי איבה מקבלים סיוע דרך הגוף המטפל שלהם
מענקי דיור לנפגעי איבה	ביטוח לאומי	לפי החלטת מחלקת השיקום

כלל ברזל: בקשה למענק התאמת דירה מוגשת לפני תחילת העבודות. עבודות שבוצעו לפני אישור עלולות שלא להיות ממומנות.

חלק ו': פרוטוקול תפעולי למיצוי זכויות - צעד-אחר-צעד

שישה צעדים, בסדר הזה. צעדים 1-3 בשבוע הראשון, צעדים 4-5 בשבוע 6, צעד 6 רק במקרה של דחייה.

תרשים זרימה: קביעת גוף מוביל ← פתיחת תיק ← מינוי איש קשר קבוע ← הסדרת מעמד מלווה ← פנייה כתובה ← תיעוד חודשי ← (דחייה? ← השגה/ערר)

צעד 1: קביעת הגוף המוביל ופתיחת תיק

- קבעי את המסלול לפי חלק ב': משרת/ת ← אגף השיקום; אזרח/ית ← ביטוח לאומי.
- ודאי שהוגשה תביעת הכרה. לעזרה חנימית במילוי הבקשה והכנה לוועדה הרפואית: "בידיים טובות" 3757*.
- פתחי גישה לאזור האישי (myshikum.mod.gov.il או אתר הביטוח הלאומי). אם הפצוץ אינו מסוגל, בקשי ממנו ייפוי כוח או הסכמה בכתב לקבלת מידע.
- רשמי את מספר התיק – הוא יופיע בכל פנייה.

צעד 2: דרישת איש קשר קבוע (Case Manager)

גוף	את מי לבקש	מתי
אגף השיקום – באשפוז	נציגה אישית במחוז (מגיעה לכל מאושפז מעל 24 שעות)	ביום הראשון
אגף השיקום – אחרי הכרה	עובד/ת שיקום קבוע/ה	מיד עם ההכרה
אגף השיקום – פצועי חרבות ברזל	שיבוץ בתוכנית תל"ם (ליווי אישי כשנה)	לאחר השחרור מהאשפוז
ביטוח לאומי	עובד/ת שיקום ממחלקת השיקום בסניף	בימי האשפוז הראשונים

קבלי שם, טלפון ישיר ודוא"ל. כל שיחה מסכמים במייל קצר: מה סוכם, מי אחראי, עד מתי.

צעד 3: הסדרת מעמד מלווה באשפוז

- ☐ לבקש ממנהל/ת המחלקה מכתב שנוכחות האם לצד הפצוץ חיונית.
- ☐ למסור לנציגת המחוז / עובד/ת השיקום את פרטי החשבון להעברת תשלומי המשפחה.
- ☐ להזמין לינה במלון בהסדר דרך אשת הקשר (במקום לשלם ולהמתין להחזר).
- ☐ לקבל מהמעסיק אישור היעדרות ללא תשלום.
- ☐ לקבוע מי בן המשפחה שיקבל שיפוי ימי עבודה (ברירת מחדל: מי שהכנסתו נפגעת יותר).

צעד 4: נוסח פנייה כתובה - מוכן להעתקה

שלחי לעובד/ת השיקום או לנציגת המחוז, ושמרי עותק. החליפי את הפרטים בסוגריים המרובעים בפרטים שלך.

לכבוד: [שם עובד/ת השיקום], מחוז [שם המחוז], אגף השיקום / מחלקת השיקום, המוסד לביטוח לאומי

הנדון: בקשה למימוש זכויות האם המלווה – [שם הפצוע], ת"ז [מספר], תיק מס' [מספר]

שלום רב,

אני [שם מלא], ת"ז [מספר], אמו של [שם הפצוע], ומלווה אותו באופן צמוד מאז [תאריך הפציעה]. במסגרת זו אבקש לאשר את הזכויות הבאות:

1. מימון טיפול נפשי להורה – במכון בהסדר / בהחזר מול מטפל/ת פרטי/ת [שם ותחום].
2. תשלום הוצאות נסיעה, כלכלה, לינה וחניה בתקופת האשפוז מיום [תאריך].
3. שיפוי בגין אובדן ימי עבודה – מצ"ב אישור המעסיק ומכתב מנהל/ת המחלקה.
4. שיבוץ בקבוצת תמיכה להורים.
5. בחינת זכאותי לשמש כמלווה בשכר במסלול חברת סיעוד.

אבקש לקבל תשובה בכתב לגבי כל סעיף בנפרד, כולל פירוט המסמכים הנדרשים, ובמקרה של סירוב – את נימוקי ההחלטה ואת המועד להגשת ערר.

פרטי התקשרות: [טלפון], [דוא"ל]

בכבוד רב, [שם מלא], [תאריך]

צעד 5: נוהל ניהול קבלות ותיעוד

1. תיקייה אחת (פיזית ודיגיטלית) עם שלושה חוצצים: טיפולים, אשפוז, התכתבות.
2. כל קבלה מצולמת ביום קבלתה. שם הקובץ: תאריך_סוג_סכום.
3. טבלת מעקב פשוטה: תאריך הוצאה | סוג | סכום | תאריך הגשה | ערוץ | תאריך תשלום | סטטוס.
4. הגשה מרוכזת פעם בחודש, ביום קבוע.
5. בדיקת חשבון הבנק כעבור 30 יום. תשלום שלא התקבל – פנייה בכתב לאיש הקשר.
6. תיעוד שיחות: תאריך, עם מי, מה נאמר. התיעוד הוא הראיה במקרה של מחלוקת.

צעד 6: פרוטוקול טיפול בדחיית בקשה

תרשים זרימה: החלטה שלילית ← בקשת נימוקים בכתב ← בדיקת מועד הערר ← ייעוץ (עמותה / סיוע משפטי) ← הגשת ערר ← מעקב

החלטה שלילית	מסלול	לאן מגישים	מועד
סירוב קצין התגמולים (הכרה / זכאות)	אגף השיקום	ועדת ערר לפי חוק הנכים, בבית משפט השלום (6 ועדות; מידע: 077-7937844)	60 יום ממועד קבלת ההחלטה (הארכה – רק באישור יו"ר הוועדה)
החלטת ועדה רפואית	אגף השיקום	ועדה רפואית עליונה	45 יום (ניתנת הארכה של 60 יום, ועוד 30)
החלטת ועדה רפואית עליונה	אגף השיקום	בית המשפט המחוזי, בשאלות משפטיות בלבד	45 יום

החלטה שלילית	מסלול	לאן מגישים	מועד
סירוב להכיר בפעולת איבה	ביטוח לאומי / הרשות המאשרת	ועדת עררים	חודשיים
אחוזי נכות – נפגע איבה	ביטוח לאומי	ועדה רפואית לעררים, ואחריה בית הדין לעבודה	60 יום בכל שלב
דחיית החזר הוצאות לאם	שני הגופים	פנייה חוזרת לעובד/ת השיקום עם המסמך החסר, ואחריה פניות הציבור	מידי

ערוצי סיוע בערר

- סיוע משפטי חינם, משרד המשפטים (לנכי צה"ל): siyua-hayalim@justice.gov.il, ווטסאפ 050-6216366.
- פניות הציבור באגף השיקום: טלפון 073-3876619 (א', ג', ה', 08:30-12:30), פקס 073-3233329, דואר: ז'בוטינסקי 94, פתח תקווה 4959251. אישור קבלה תוך 3 ימי עבודה, תשובה תוך 14.
- עמותת אופק לחיים: ליווי בהכנת עררים והפניה לגורמי המשפט המתאימים (www.ofekor.co.il).

שורה תחתונה: תלונה לפניות הציבור אינה עוצרת את מועד הערר. רשמי את מועד האחרון ביומן ביום קבלת ההחלטה.

חלק ז': ספר טלפונים ומדריך התקשרות

כל המספרים נבדקו מול האתר הרשמי של כל גוף או מול "כל זכות" / "כל שירות" בספטמבר 2026. במצב סכנת חיים - מד"א 101 או משטרה 100, לפני כל קו אחר.

1. גופי ממשלה ומוקדי חירום

שם הגוף	קהל יעד	מהות הסיוע לאם	התקשרות
אגף השיקום, משרד הביטחון - מוקד טלפוני	נכי צה"ל וכוחות הביטחון, מוכרים ובהליך הכרה, ומשפחותיהם	מידע על הכרה, זכויות משפחה, החזרים והפניה למחוז	*8150 או 03-7776777, א'-ה' 08:00-18:00; אזור אישי: myshikum.mod.gov.il; אתר: shikum.mod.gov.il
מוקד פצועי מלחמת התקומה (חרבות ברזל), אגף השיקום	פצועי המלחמה ומשפחותיהם	קו מידע ייעודי למסלול המהיר, לאשפוז ולזכויות המשפחה	*6500, א'-ה' 08:00-18:00
מרכז "בידיים טובות" (מטעם אגף השיקום)	מגישי בקשות הכרה	סיוע חנים של רופאים בכירים במילוי הבקשה, הכנת התיק הרפואי והכנה לוועדה	*3757 או 03-7649957, א'-ה' 08:00-17:00; femi.com/service/mod
קו "נפש אחת" (אגף השיקום ונט"ל)	פצועים עם פוסט טראומה ובני משפחותיהם	תמיכה רגשית מיידית, אנונימית; הפעלת צוות משבר עד הבית	*8944, 24/7
היחידה לתגובות קרב	משרתים ומשורחריים עם תגובות קרב	הפניה לטיפול נפשי לפצוע	03-6401400
מוקד צה"ל - מרכז קשר לפצועים ומשפחותיהם	משפחות של חיילים פצועים	מידע על מצב החייל וקשר עם המערכת הצבאית	1111, שלוחה 4 ואז שלוחה 6
המוסד לביטוח לאומי - קו חירום לפצועים	נפגעי פעולות איבה ומשפחותיהם	סיוע מידי, הכוונה למחלקת השיקום ולהחזרי הוצאות	02-6269999, א'-ה' 08:00-17:00
המוסד לביטוח לאומי - מוקד כללי	כלל הציבור	מידע כללי וטפסים	*6050 או 04-8812345; btl.gov.il
המוסד לביטוח לאומי - מוקד רפורמת "נפש אחת"	נפגעי איבה עם פגיעה נפשית ובני משפחותיהם	מידע על טיפול נפשי לבני משפחה והחזרים (קו מידע, לא ערוץ הגשה)	03-5127118, א'-ה' (שעות מענה משתנות - בוקר)
קו תמיכה לפוסט טראומה (ביטוח לאומי ונט"ל)	נפגעי איבה ובני משפחותיהם	תמיכה רגשית	1-800-363-363 או *3362, שלוחה 2, 24/7
מוקד משרד הרווחה 118 ושי"ל	כלל הציבור	הקשבה, עזרה ראשונה נפשית, הפניה לרווחה המקומית; שי"ל - ייעוץ זכויות חנים	050-2270118 ווטסאפ; 118, 24/7

שם הגוף	קהל יעד	מהות הסיוע לאם	התקשרות
מרכזי חוסן – מוקד ארצי	נפגעי חרדה, טרור ופוסט טראומה ומשפחותיהם	טיפול רגשי, כולל טיפול משפחתי	*5486
ער"ן – עזרה ראשונה נפשית	כלל הציבור	שיחה אנונימית במצוקה	SMS 052-9993544; 24/7, 1201 eran.org.il
סיוע משפטי, משרד המשפטים	נכי צה"ל בעררים	ייצוג משפטי חינם בערר	siyua-hayalim@justice.gov.il; ווטסאפ 050-6216366
מגן דוד אדום	כלל הציבור	חירום רפואי	101
משטרת ישראל	כלל הציבור	חירום	100

2. עמותות וארגוני חברה אזרחית

שם הגוף	קהל יעד	מהות הסיוע לאם	התקשרות
עמותת אופק לחיים – לזכרו של אופק טאוב ז"ל (ע.ר. 580582716)	פצועי מלחמה ומשפחותיהם	ליווי אישי מול אגף השיקום והביטוח הלאומי, הכנה לוועדות ולעררים, סדנאות חוסן, תמיכה בהורים ובבני זוג	www.ofekor.co.il; טופס פנייה באתר (ofekor.co.il/פנייה)
אדוות – ארגון משפחות הפצועים	משפחות של פצועי צה"ל וכוחות הביטחון	הכוונה רגשית, משפטית וכלכלית, קבוצות תמיכה, קידום מדיניות	advot23@gmail.com; advot.org.il
נט"ל – נפגעי טראומה על רקע לאומי (כולל פרויקט "רסיסים")	נפגעי טראומה ובני משפחותיהם	קו סיוע, טיפול (מכון בהסדר עם אגף השיקום), קהילת "רסיסים" ללוחמים, בנות זוג והורים	*3362 או 1-800-363-363, 24/7; צ'אט א'-ה' 16:00-24:00; natal.org.il
ארגון נכי צה"ל	נכי צה"ל מוכרים	חברות, הטבות, בתי הלוחם ושיקום – מעטפת לפצוץ ולמשפחתו	inz.org.il; 03-6461600
מרכז אלה להתמודדות נפשית עם אבדן	יחידים, זוגות ומשפחות במצבי אובדן	טיפול רגשי (מכון בהסדר עם אגף השיקום)	1-800-800-440; ווטסאפ 050-6644000; info@elah.org.il
עומדים לצדך – תמיכה במשפחות לוחמים ולוחמות	משפחות של לוחמים עם פוסט טראומה	ייעוץ, קבוצות והכוונה מול אגף השיקום; נוסדה על ידי הורים	admin@sbys.org.il; sbys.org.il
משפחה אחת (OneFamily)	נפגעי טרור, משפחות שכולות ומשפחות פצועים	טיפול, קבוצות תמיכה, תוכניות לנוער	Info@onefamilyfund.org; 02-5399000 onefamilytogether.org
הגל שלי	נוער בסיכון, נפגעי טראומה ואנשים עם מוגבלויות	טיפול בגלישה – מענה לפצוץ עצמו	office@hagalsheli.co.il; 03-6029293

שם הגוף	קהל יעד	מהות הסיוע לאם	התקשרות
בשביל המחר	לוחמי מילואים עם פוסט טראומה	ריטריטים להחלמה, כולל מפגשים לבנות זוג ולמשפחות	office@bshvil.org; 058-6484030 bshvil.org
עמותת גולני	יוצאי חטיבת גולני ומשפחותיהם	ליווי פצועים, הורים ומשפחות צעירות ("עורף גולני")	info@amuta-golani.co.il; amuta-golani.co.il
עמותת בית חטיבת גבעתי	יוצאי חטיבת גבעתי ומשפחותיהם	רווחה וקהילה (בעיקר משפחות שכולות)	mail@givati.org.il; 08-6611315
העוגן למשפחות המילואים	משפחות של משרתי מילואים	תמיכה בבן/בת הזוג ובילדים בתקופת שירות מילואים	ווטסאפ 055-5646086; haogen@jdemocrat.org.il; haogenmiluim.org.il
Caregivers Israel – הארגון הישראלי לבני משפחה מטפלים	בני משפחה מטפלים	מרכז ייעוץ חינוך לבירוקרטיה ולעומס רגשי, קהילות תמיכה, מדור חרבות ברזל	ווטסאפ 055-9993311 (א'-ה' 08:00-17:00); info@caregivers.org.il; caregivers.org.il
קשר – הבית של המשפחות המיוחדות	משפחות של ילדים ובוגרים עם מוגבלות	הכוונה במיצוי זכויות ותמיכה	kesher.org.il; 1-700-501-601
עזר מציון	חולים ומשפחותיהם	סיוע למשפחות מאושפזים, הסעות אמבולנס, השאלת ציוד, ייעוץ רפואי	2236* או 03-6144444; ייעוץ רפואי 03-5742742; 03-6144500; השאלת ציוד ami.org.il
מילבת	אנשים עם מוגבלות	אבירי עזר, נגישות וייעוץ בהתאמת הבית והרכב (מרכז רפואי שיבא)	milbat@milbat.org.il; 072-2230007 milbat.org.il
אחים לחיים	פצועי צה"ל ומשפחותיהם	סיוע פסיכולוגי, משפטי וכלכלי, מלגות, "בית האחים" בכפר טרומן	03-5598242 או 03-5622789; achimlachaim.org
כל-זכות	כלל הציבור	מאגר מידע מקוון על זכויות (אינו מוקד טלפוני)	kolzchut.org.il

מקורות עיקריים

- אגף השיקום – טיפול נפשי לבני משפחה
- אגף השיקום – זכויות המשפחה באשפוז
- אגף השיקום – ליווי סיעודי
- אגף השיקום – הכרה בפצועי חרבות ברזל
- אגף השיקום – ערעור על החלטת קצין תגמולים
- אגף השיקום – קו נפש אחת
- ביטוח לאומי – נפש אחת, בני משפחה
- ביטוח לאומי – קו חירום לפצועים
- כל זכות – החזר הוצאות לבני משפחה של נפגע פעולת איבה
- כל זכות – ימי מחלה לצורך סיוע אישי של הורה לאדם עם מוגבלות
- כל זכות – הנחה בארנונה לנכי צה"ל
- כל זכות – מענק התאמת דירה לנכי צה"ל
- רשות המסים – נקודות זיכוי בגין קרוב נטול יכולת
- חוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה) – פרק שלישי